

**Salgótarján Megyei Jogú Város Gyámhivatala**  
**3100 Salgótarján Múzeum tér 1.**

---

Ü.sz: 24.580 /2009.

**Tájékoztató**

**a Salgótarjáni Városi Gyámhivatal 2008. évi hatósági tevékenységéről**

**Tisztelt Közgyűlés!**

A gyámhatóságokról valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet kötelezővé teszi a városi gyámhivatalok részére, hogy a gyámhivatal hatósági tevékenységéről, hatósági intézkedéseiről, feladataira vonatkozó adatairól évente készítsenek tájékoztatót, melyet a székhely szerinti gyámhatósági tevékenység éves átfogó értékelése részének kell tekinteni.

Gyámhivatalunk jogszabályi kötelezettség nélkül is feladatának tartotta a Közgyűlés rendszeres tájékoztatását. A korábbiakban 2 illetve 1-1 évre vonatkozóan készült tájékoztatónk.

Amikor most jogszabályi kötelezettségünknek eleget teszünk, a korábbi hagyományt folytatjuk, lehetővé téve, hogy továbbra is megismerhessék a gyámügyi igazgatási területen folyó munkát.

**Tisztelt Közgyűlés!**

Kérem tájékoztatóm szíves tudomásul vételét.

Salgótarján 2009. május 6.

dr. Szaniszló Éva  
gyámhivatal vezető

## Tájékoztató

### a Salgótarjáni Városi Gyámhivatal 2008. évi hatósági tevékenységéről

#### I.

A Salgótarjáni Városi Gyámhivatal **működésének személyi és tárgyi feltételei** a korábbi évekhez képest lényegesen nem változtak, a jogszabályi előírásoknak megfelelő képesítésű ügyintézők látták el a feladatokat.

#### II.

2008-ban a gyámhivatal illetékességi területében változás nem történt. A feladatot továbbra is közel 80.000 ezer lakosra, 24 településre vonatkozóan látta el a hivatal figyelemmel a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet rendelkezéseire. A hatósági munkát 5 ügyintéző (összetételére nézve 3 jogi, 1 államigazgatási főiskolai és 1 pedagógiai felsőfokú végzettségű) látta el az év elején. Az év folyamán változás történt, július 21-ével egy jogász, augusztus 20-ával pedig az ügykezelő áthelyezéssel az Észak – magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatal Salgótarjáni Kirendeltségénél létesített közszolgálati jogviszonyt. Az ügyintézői üres álláshely betöltése augusztus 1-ével, az ügykezelői szeptember 25-ével megtörtént. November 1-jével a gyámhivatali ügyintézők létszáma egy fővel növekedett. A gyámhivatal köztisztviselőinek képesítés szerinti összetétele a 2008. év zárásakor az alábbiak szerint alakult: 2 jogi, 2 államigazgatási főiskolai, 1 pedagógiai felsőfokú végzettségű és 1 felsőfokú végzettségű szociális munkás. Az ügyintézők munkáját az év folyamán - egy hónap kivételével - ügykezelő segítette és kiegészítő jelleggel egy közmunkás.

A létszámbővítést követően 2008. év végéig két ügyintéző közös szobában dolgozott, ami az ügyfélfogadás során gyakran fennakadást jelentett.

A technikai feltételek változatlanul rendelkezésre álltak, a gyámügyi program folyamatosan működött.

2008-ban a gyámhivatalunknál az ügyiratforgalom 11.101db volt, amely az előző évihez képest csaknem kétezerrel való növekedést mutat.

A gyámhivatal 2008-ban 1762 határozatot hozott. Érdemi döntéseink ellen 9 esetben nyújtottak be fellebbezést. A másodfokú gyámhatóság 5 esetben helyben hagyta döntésünket, 2 esetben megsemmisítette döntésünket és új eljárásra utasított.

2 esetben került sor a határozatok saját hatáskörben történő módosítására, visszavonására.

**Az egyes ügytípusokra jellemző adatok 2008-ban az alábbiak szerint alakultak:**

#### **1. Pénzbeli gyermekvédelmi ellátások:**

**Gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése** iránt 32 új eljárás indult. Az előző évihez képest ezen ügytípusnál kisebb emelkedés mutatkozik. Az érintett kiskorúak száma 47. A tárgyévben kifizetett összeg a 2007. évi 12412 ezer forintról 942 ezer forintra csökkent. Ez az

adat azt mutatja, hogy a szülők számára bíróság által megállapított összegek folyamatosan csökkennek. A megelőlegezés megszüntetésére 32 esetben került sor, amely 40 gyermeket érintett. A folyósítás felfüggesztésére az elmúlt év folyamán nem került sor.

**Otthonteremtési támogatást** 2008-ban 4 fiatal felnőtt számára állapítottuk meg, ugyan annyinak, mint 2007. évben. Senkinek a kérelmét nem kellett elutasítani. A kifizetett összeg a 2007. évi 5.221 ezer Ft-ról 5.481 ezer forintra emelkedett. Az otthonteremtési támogatásban részesült fiatal felnőttek közül egy volt húsz év alatti. A felvett összeget saját ingatlan vásárlásához illetve lakásfelújításhoz használták fel, kiegészítve ezzel saját (családi pótlékból és árvaellátásból képződött) megtakarított vagyonukat.

## 2. Gyermek kiemelése a vér szerinti családból:

Gyámhivatalunk 2008-ban **39 ideiglenesen elhelyezett** kiskorú ügyét vizsgálta felül. Az előző évhez képest ez 2 fővel való csökkenést jelent. Az elmúlt évben a városi gyámhivatal ideiglenesen nem helyezett el kiskorút. Az elhelyező hatóságok a jegyzők és a rendőrség voltak.

A felülvizsgálat eredményeként **9 gyermek tekintetében az eljárást megszüntettük és védelembevételi eljárás vagy gyermekjóléti alapellátás kezdeményezése mellett a gyermek visszakerülhetett saját családjába.** Családba-fogadásra 5 gyermek, átmeneti nevelésbe vételre 17 gyermek esetében került sor. Tartós nevelésbe vétel, illetve szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti perindítás nem vált szükségessé, de gyermekelhelyezés megváltoztatása iránt 8 esetben kezdeményeztünk pert.

A családból történő kiemelések megalapozottak voltak.

A szülők körülményeinek átmeneti nehézsége miatt 22 kiskorú került **családba fogadás** keretében a szülők által megnevezett személyek családjába, gyámsága alá. Ez a szám növekedést mutat, aminek az oka tapasztalataink szerint az, hogy egyes családok egyre nehezebben tudnak úrrá lenni az életvezetésükből adódó problémákon. Az esetek nem oldódnak meg egy év alatt és a felülvizsgálatok során látjuk, hogy a szülők tartási és kapcsolattartási kötelezettségüknek sem tesznek eleget, amely vezethet a peres eljárásban való gyermekelhelyezéshez.

A **gyermekvédelmi gondoskodásban** nevelkedő kiskorúak száma 2008. december 31-én 81 fő volt. Ebből átmeneti nevelt 73, tartós nevelt 8 gyermek volt. Az előző évekhez képest ez kismértékű csökkenést mutat. A tárgyévben összesen 22 gyermeket vettünk átmeneti nevelésbe. Az átmeneti nevelésbe vétel oka 6 esetben magatartási vagy beilleszkedési zavar, 1 esetben a gyermek bűnelkövetése, 12 esetben szülői elhanyagolás, 3 esetben családon belüli bántalmazás volt. Fogycékkosság, illetve szenvedélybetegség miatt átmeneti nevelésbe vétel nem volt. Tárgyévben tartós nevelésbe vételre 3 esetben került sor, mind a három szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírói ítélet alapján történt.

A gyermekek tartós illetve átmeneti nevelését 7 esetben szüntettük meg családba visszahelyezéssel, nagykorúvá válással 12 esetben és 2 gyermek illetékesség változás miatt került ki a gyámhivatal rendszeréből.

A nevelésben lévő gyermekek közel 38 % - a nevelőszülőknél nevelkedik, ez az arány még mindig kedvezőnek tekinthető, bár az előző évihez képest csökkent.

Az elmúlt év során egy esetben került sor nevelési felügyelet elrendelésére. Az eljárás kezdeményezője a gyermekotthon vezetője volt. A gyámhivatal két hónapra rendelte el a nevelési felügyeletet, amelyet a bíróság fenntartott. A nevelési felügyelet 2005 júliusától

fennálló jogintézmény a gyámügyi igazgatásban. Alkalmazására akkor kerül sor, amikor a gyermek egészségi vagy pszichés állapota következtében, saját vagy másnak életét, egészségét közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsít, és ez csak teljes körű ellátásának azonnali, zárt körülmények közötti felügyeletével hárítható el.

A 18. életév betöltését követően 2008-ban 19 fiatal kérte az **utógondozói ellátást**, gyakorlatilag önként hosszabbítva meg saját intézményes neveltetését. Utógondozóként 11 esetben a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeltük ki, 8 esetben pedig a területi gyermekvédelmi szakszolgálat utógondozóját. Az év folyamán 6 esetben megszűnt az utógondozás.

2008-ban kevesebb volt az **intézményes nevelésbe** bekerülők száma, mint az onnan kikerülőké. Kedvezőnek mondható, hogy több esetben a saját család vált ismét alkalmassá a gyermek nevelésére.

Sajnos továbbra is megfigyelhető az az irány, hogy egyre több a 16 – 17 év körüli gyermek intézményes nevelésbe vétele. Az esetek többségében a nevelési problémák kamaszkori viselkedési zavarok vezetnek az átmeneti nevelésbe vételhez, amikor a szülők már segítséggel sem tudnak megküzdeni a nehézségekkel. Gyakran maguk a gyermekek kérik a felvételüket az intézménybe.

Természetesen mindannyian tisztába vagyunk azzal, hogy az intézményhálózat továbbra sem alkalmas az ilyen gondok megfelelő kezelésére, de a gyermekek nem maradhatnak szülői felügyelet, ellátás nélkül.

A nevelésben lévő gyermekek mindegyikénél sor került az éves illetve 3 év alatti gyermekek esetében a félévenkénti felülvizsgálatra. Viszonylag sok esetben rendkívüli felülvizsgálatot kellett tartani – intézményváltás, hazakerülés, örökbefogadás előkészítése céljából, ill. a gyermekvédelmi központnál végrehajtott munkaköri átszervezések (gyám váltások, vagyonkezelők váltása) miatt.

2008-ban 9 **örökbefogadási** eljárás folyt le a gyámhivatalban. 4 tartós nevelt gyermek örökbefogadása történt meg, ebből az egyik gyermek külföldre került. Szülői hozzájáruló nyilatkozat alapján 3 örökbefogadást engedélyeztünk, ebből egy esetben családon belüli volt az örökbefogadás. Ideiglenesen örökbefogadó szülőknél két újszülött gyermeket helyeztünk el. Az örökbefogadott gyermekek kor szerinti összetételét tekintve 4 volt 1 év alatti, 2 volt 3 és 6 év közötti, 1 volt 6 és 10 év közötti és 2 volt 10 év feletti.

Örökbefogadás felbontása iránt nem indult eljárás. Összesen 4 házaspár örökbefogadásra való alkalmasságát állapítottuk meg.

2008-ban a **gyámság** alatt állók száma 268 volt. Ebből gyermekotthon vezetője 43, nevelőszülő 24, hivatásos gyám 14 esetben látta el a gyámságot. 187 kiskorúnál családba-fogadó személy illetve harmadik személy látta el a gyámi feladatokat.

Az a kedvezőtlen jelenség, hogy a kiskorú szülők száma növekszik, sajnos nem szűnt meg.

### **3. Egyéb kiskorúakkal kapcsolatos hatósági tevékenység**

A gyámhatóság az elmúlt évben 60 esetben rögzítette a szülői felügyeletet együttesen gyakorolni jogosult különélő szülők megállapodását arra nézve, hogy a jövőben egyikőjük gyakorolja a gyermek felett a szülői felügyeleti jogot.

Tapasztalataink szerint erre jellemzően továbbra is a kiemelt családi pótlék és a gyermekvédelmi kedvezmény igénylése miatt került sor.

**Kapcsolattartás szabályozása** illetve **végrehajtása** tárgyában 74 ügy fejeződött be jogerősen. Határozattal 52, egyezség létrehozásával 22. Mediációs eljárásra az elmúlt év során nem került sor.

A gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartásban 11 esetben alkalmaztunk végrehajtási cselekményt, 7 esetben figyelmeztetést, 3 esetben a gyermekjóléti központ kapcsolatügyeletének igénybevételét és 1 esetben a gyermekjóléti szolgálat közreműködésének igénybevételét. Nem került sor védelembevétel elrendelésének kezdeményezésére, a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perindításra, kiskorú veszélyeztetése miatti feljelentésre.

**Kiskorúak házasságkötését** 13 főnek, azaz változatlanul csekély számban engedélyezte a gyámhivatal, az ez iránt benyújtott kérelem elutasítására nem került sor. Ez az adat önmagában kedvezőnek is tűnhetne, azonban más ügyek kapcsán tapasztalható az a negatív tendencia, hogy jelentős az élettársi kapcsolatban, rövidebb-hosszabb ideig tartó partnerkapcsolatban élő kiskorúak száma. E kapcsolatok jelentős része megalapozatlan gyermekvállalással végződik. Az esetek egy részében - tapasztalataink szerint - a gyermekvállalást az alanyi jogon járó gyás igénylés lehetősége motiválja, jövedelemszerzésként, megélhetési forrásként kezelik a családokban. Az ilyen körülmények közé születő gyermekek sorsa negatívan determinált. A felelős gyermekvállalás, a nem kívánatos tendenciák visszaszorítása érdekében - véleményünk szerint - a gyermekintézmények, a védőnői hálózat, a gyermekjóléti szolgálat fokozott feladatvállalása, felvilágosító munkájának erősítése szükséges.

**Családi jogállás rendezése** céljából 32 esetben indult eljárás gyámhivatalunknál, ez az előző évivel csaknem azonos szám. Kedvezőtlen, hogy ezen belül némileg csökkent az önkéntes apai elismerések száma 21 esetre. 9 esetben képzelt személyt állapítottunk meg apaként, 2 esetben az apaság megállapítása peres úton volt elérhető. Ez utóbbi esetekben a gyermek neveltetésének anyagi feltételei is kedvezőtlenül alakulhatnak több tekintetben, ha a per nem vezet eredményre.

**Szülői felügyeleti jog megszüntetésére** az elmúlt évben 4 esetben indítottunk pert ez összesen 8 szülőt és 5 kiskorút érint. A bíróság a keresetnek 3 esetben adott helyt és egy esetben az eljárás folyamatban van.

**2008-ban 4 ügyben kezdeményeztünk büntetőeljárást.** Egy esetben a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása, egy esetben a kiskorú veszélyeztetése, két esetben egyéb bűncselekmények miatt. Két eljárást a nyomozóhatóság megszüntetett, két eljárás folyamatban van.

Egyetlen esetben sem került sor **a szülő vagyonkezelői jogának korlátozására** – számadási kötelezettség előírására a gyermekek után kapott ellátás (családi pótlék) tekintetében.

2008-ban 6 gyermekét egyedül nevelő szülő **gyámnevezését** tartottuk nyilván arra az esetre, ha vele olyan esemény fordulna elő, melynek következtében nem tudná ellátni gyermeke szülői felügyeletét.

Ez a jog intézmény törekvéseinek ellenére továbbra sem vált „népszerűvé”, holott erre gyakorlati szükség van (balesetek miatti árvaság, ún. hirtelen elhalálozás, stb. miatt). Különösen egyedülálló szülők esetében, tartanánk szükségesnek e lehetőség figyelembe vételét.

#### **4. Gondnoksági, gondnoksággal összefüggő ügyek:**

A Salgótarjáni Városi Gyámhivatal illetékességi területén, a 2008. december 31-i adatok szerint, 208 felnőtt állt gondnokság alatt, értelmi sérültség vagy más pszichés megbetegedés, az esetek jelentős részében alkoholizmus következtében kialakult leépültség miatt. 105 fő áll cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt, cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt 103 fő. A gondnokoltak túlnyomó többsége számára van lehetőség családi környezetből gondnok kirendelésére. 57 személy részére azonban hivatásos gondnok kirendelése vált szükségessé. E feladatot továbbra is 3 személy látja el gyámhivatalunknál, hasonlóan a korábbi évekhez. A hivatásos gondnokok munkájának anyagi elismerése megfelelő.

2008-ban 22 új gondnoksági ügy indult gyámhivatalunknál. Felülvizsgálati eljárásban 10 gondnokolt személy státusza került ismételtén a bíróság elé.

Továbbra is jellemző, hogy a közvetlen hozzátartozók nem szívesen indítanak gondnokság alá helyezési eljárást a bíróságon, bár erre van lehetőség. Ezáltal az eljárási idő lényegesen lerövidülhetne. Különösen azokban az esetekben törekszünk a hozzátartozókat perindításra ösztönözni, amikor szociális intézményben való elhelyezés miatt sürgősen indokolt a gondnokság alá helyezés.

#### **5. A kiskorúak és gondnokoltak vagyoni ügyei:**

A gyámhivatal nyilvántartása szerint 665 kiskorú és gondnokolt rendelkezik pénz vagy ingatlan vagyonnal. A **pénzvagyon** jellemzően gyámhatósági betétben illetve gyámhatósági folyószámlán van elhelyezve.

A gyámügyi betétállomány az év végén több mint 210 millió Ft volt, az egy évvel ezelőttinél valamivel több.

2008-ban már 21 kiskorú és 2 gondnokolt esetében gondoskodott a törvényes képviselő a pénzvagyon értékpapírba fektetésével a vagyon jobb értékmegőrzéséről, amely az előző évihez képest majd kétszeres növekedést mutat. 2 kiskorúnak van a gyámi fenntartásos betétállományon kívül életbiztosítási kötvénye is.

2008-ban is jelentős ügyszámot eredményezett a betétbe való elhelyezés illetve abból történő kifizetés és az ehhez kapcsolódó eseti számadás.

**Ingatlan vagyonnal** kapcsolatban 32 eljárás indult, ebből egyetlen esetben sem hozott elutasító döntést gyámhivatalunk. Azonban jelentős ügyfélforgalmat eredményezett az ilyen irányú érdeklődés.

Tapasztalataink szerint a szülők egy része indokolatlanul és fedezet nélkül szeretné jelzálogjoggal terhelni a kiskorúak tulajdonában lévő ingatlant. Az esetek többségében belátják, hogy céljaikat inkább takarékossgal, mint jelentős eladósodással kell elérni.

A gyámok és gondnokok közül **éves számadás** benyújtására 252 fő kötelezett. A számadási fejelem a gondnokok körében nagyobb. A gyámok egy része csak felhívásra (néhány

esetben többszöri felhívásra) tett eleget számadási, jelentési kötelezettségének. A bizonylatok beszerzése és megőrzése több kívánni valót hagy maga után. Emiatt a helyszíni ellenőrzések lefolytatása növeli a gyámhatósági feladatokat. Kedvező azonban, hogy 2008-ban nem kellett számadási pert indítanunk.

A számadások előkészítése során a gyámok és a gondnokok igénylik az ügyintézők, esetenként a gyermekjóléti szolgálatok segítségét.

### **III.**

#### **A gyámhivatal kapcsolatrendszere:**

Az egész év folyamán igyekeztünk jó kapcsolatot ápolni a Megyei Gyermekvédelmi Központtal, a Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltató Központtal, a települési jegyzőkkel.

Megítélésünk és a visszajelzések szerint is korrektek a kapcsolataink. Ez az ügyek gyorsabb intézését és a döntéseink megalapozottságát segíti elő.

Salgótarján 2009. május 6.

dr. Szaniszló Éva  
gyámhivatal vezető